

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: ΑΡΑΤΟΣ, ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ**ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ****ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ****ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ****1. ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΕΦ	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	1ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: ΑΡΑΤΟΣ, ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3	10	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Μάθημα Επιστημονικής Περιοχής (Ειδικού Υποβάθρου)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στην Ελληνική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=2992		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**Μαθησιακά Αποτελέσματα**

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση:

- Να αντιλαμβάνεται την εξέλιξη του γραμματειακού είδους καλλιεργώντας την ιστορική του σκέψη.
- Να κατανοεί το ειδικό λεξιλόγιο των επιστημονικών κειμένων και να διακρίνει την εξέλιξή του.
- Να αναγνωρίζει την εξέλιξη της επιστημονικής γραμματείας και την σταδιακή σύνδεσή του με το ποιητικό λεξιλόγιο του δακτυλικού εξαμέτρου (λεξότυποι και παραγωγή νεολογισμών).

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση, σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών από έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές.
- Λήψη αποφάσεων.
- Αυτόνομη εργασία.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο αφορμάται από τις απαρχές της αρχαίας ελληνικής «επιστημονικής» σκέψης, που αλιεύουμε ή ανασυνθέτουμε από ορισμένα αποσπάσματα αρχαίων κοσμολογικών και «αστρονομικών» κειμένων (Φερεκύδης ο Σύριος, Κλεόστρατος ο Τενέδιος, Ψ.- Ησίοδος, κ.ά.). Και εκκινούμε από την αφετηρία αυτή, διότι ο Άρατος υιοθέτησε τον ρόλο του φιλοσόφου-ποιητή. Κι έτσι, από το μεθομηρικό κοσμοείδωλο, και διαμέσου σχετικών χωρίων κυρίως του Εμπεδοκλή και του Παρμενίδη, οδηγούμαστε στην παρουσίαση των καθαυτῶν μαθηματικών και φιλοσοφικών πηγών των ἀράτειων *Φαινομένων*, εστιάζοντας στην οφειλή του ποιητή στον Εὐδόξο και τη μαρτυρημένη εξάρτησή του από ένα ἔργο προγνωστικῶν του καιροῦ, ἀλλὰ και ἀπὸ ἔργα τῆς κατηγορίας τῶν *Παραπηγμάτων*. Παρουσιάζεται, ἐπίσης, ἡ πρόοδος και ἡ σημασία τῆς ἀστρονομίας και τῆς ἀστρομετεωρολογίας στο περιβάλλον τῶν ἐλληνιστικῶν βασιλείων. Συνακόλουθα, τὸ σεμινάριο ἐξετάζει τὶς ἰδιαιτέρως πτυχὲς και τὶς εἰδικὲς θεματικὲς κατηγορίες τοῦ ποιήματος, στο ὁποῖο συνδυάζονται ἐπιτυχῶς ἡ ἐλληνιστικὴ ποιητικὴ και τὸ ἐπιστημονικὸ περιεχόμενο. Ἄλλωστε, χαρακτηριστικὸ τῆς περιόδου υπῆρξε ἡ ἐνασχόληση με τὰ τεχνικὰ ἐγχειρίδια, τάση τὴν ὁποία ἐνίσχυσε τὸ ποίημα τοῦ Ἀράτου ἀναζωπυρώνοντας τὸ πάντα ὑπαρκτὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ διδακτικὸ ἔπος. Εἰδικὰ στα *Φαινόμενα* ἐξετάζεται ἡ χρῆση τοῦ μύθου στὴν ἀστρονομία (τόσο ὡς τυπικὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ γραμματειακοῦ εἴδους ὅσο και ὡς ἀράτειο ἐπιπόνημα – εἰδικὰ στὴν περίπτωση τοῦ καταστερισμοῦ τῆς Δίκης-Παρθένου), ὁ ἐλληνιστικὸς μανιερισμὸς στὴν ἀξιοποίηση και τὴ διασκευή τῶν ἠσιόδειων ἔργων, και τὰ ἰδιαιτέρως στυλιστικὰ μέσα που ἀξιοποίησε ὁ ποιητὴς στὴν ἐκθεση τοῦ καθαρὰ τεχνικοῦ τοῦ υλικοῦ. Συμπεριλαμβάνεται, τέλος, ἡ σύντομη ἐξέταση τῆς διφυοῦς και δίγλωσσης ἐπιβίωσης τοῦ ποιήματος, με ἐμφάση τόσο στὸν υπομνηματισμὸ τοῦ κειμένου (*Scholiorum vetera*) ὅσο και στὶς σωζόμενες μεταφράσεις τοῦ (Κικέρων, Γερμανικὸς, Ἀβιηνός, *Aratus Latinus*).

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ: Οἱ φοιτητὲς εἰσάγονται στὴν ποικίλη φύση τῶν *Φαινομένων* τοῦ Ἀράτου, ἔργου που συνδυάζει τὰ χαρακτηριστικὰ και τὶς συμβάσεις τῆς ἐπιστημονικῆς γραμματείας (ἀστρονομία και ουρανογραφία), τοῦ διδακτικοῦ ἔπους και τῆς ἐλληνιστικῆς ποιητικῆς. Συζητοῦνται θεωρητικὰ ζητήματα που ἀφοροῦν τὰ ἐπιμέρους γραμματειακὰ εἶδη, ἀλλὰ και ἡ ἐπίδραση τοῦ ἐλληνιστικοῦ περιβάλλοντος και τῆς

ίδρυσης των μεγάλων Βιβλιοθηκών. Γίνεται ενδελεχής παρουσίαση των καταβολών του γραμματειακού είδους και της σχέσης της αστρονομίας με τη φιλοσοφία.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: 1) Οι πρόδρομοι του είδους (κοσμολογική-αστρονομική ποίηση): Φερεκύδης ο Σύριος, Κλεόστρατος ο Τενέδιος, Ψ.-Ησίοδος. Ορφικά αποσπάσματα (με εξέταση των αποσπασμάτων τους από το Diels – Kranz, *Die Fragmente der Vorsokratiker*). 2) Βασικές αρχές της αρχαίας κοσμολογίας και της αστρονομίας. 3) Η αστρική μυθολογία και οι *Καταστερισμοί* (εκκινώντας από τον Όμηρο και τον Ησίοδο). 4) Η γραμματεία των προγνωστικών του καιρού, οι απαρχές και οι πιθανές πηγές του Αράτου (Αριστοτέλης, Εύδοξος, Ευκλείδης). 5) Επιλεγμένα χωρία από τα δύο «τμήματα» των *Φαινομένων*, του αστρονομικού και του προγνωστικού: (α) τα καθαυτό ποιητικά και μυθολογικά χωρία (προοίμιο, μύθος της Δίκης-Παρθένου, σύντομοι καταστεριστικοί μύθοι) (β) τεχνικά τμήματα (ο άζων της γης, οι ουράνιοι κύκλοι (ισημερινός, τροπικοί, πολικοί κύκλοι, κόλουροι, η *αράχνη* του Ευδόξου).

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσωπο με πρόσωπο. • Ασύγχρονη τηλεκπαίδευση μέσω της πλατφόρμας Ecourse • Σύγχρονη τηλεκπαίδευση μέσω της πλατφόρμας Microsoft Teams, όταν οι συνθήκες το απαιτούν. 										
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση των εμπειρικών εργαλείων στη διδασκαλία της αστρονομίας. Έκθεση ουράνιων σφαιρών (συμπαγείς και αρθρωτές σφαίρες) και αστρικών χαρτών, με βάση μεσαιωνικά (κυρίως λατινικά χειρόγραφα που φέρουν απεικονίσεις των αστερισμών). Με ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο. • Ανάρτηση υλικού στην πλατφόρμα ecourse. • Χρήση βοηθητικών εργαλείων (λεξικών, βάσεων δεδομένων και κειμένων) σχετικών με την αρχαία αστρονομία και την ελληνιστική ποίηση, με ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο (open access). • Ανάρτηση ανακοινώσεων μέσω της πλατφόρμας Ecourse • Επικοινωνία με τους φοιτητές μέσω e-mail. 										
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="699 1581 1031 1637"><i>Δραστηριότητα</i></th> <th data-bbox="1038 1581 1370 1637"><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="699 1648 1031 1749">Διαλέξεις σε αλληλεπίδραση με τους φοιτητές</td> <td data-bbox="1038 1648 1370 1749">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 1760 1031 1816">Εβδομαδιαία μη καθοδηγούμενη μελέτη</td> <td data-bbox="1038 1760 1370 1816">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 1827 1031 1962">Αυτόνομη μελέτη βασικών βιβλιογραφικών δεδομένων</td> <td data-bbox="1038 1827 1370 1962">72</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 1973 1031 2024">Συγγραφή τελικής εργασίας</td> <td data-bbox="1038 1973 1370 2024">100</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις σε αλληλεπίδραση με τους φοιτητές	39	Εβδομαδιαία μη καθοδηγούμενη μελέτη	39	Αυτόνομη μελέτη βασικών βιβλιογραφικών δεδομένων	72	Συγγραφή τελικής εργασίας	100
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>										
Διαλέξεις σε αλληλεπίδραση με τους φοιτητές	39										
Εβδομαδιαία μη καθοδηγούμενη μελέτη	39										
Αυτόνομη μελέτη βασικών βιβλιογραφικών δεδομένων	72										
Συγγραφή τελικής εργασίας	100										

εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS		
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	250 (10ECTS)
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i> <i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	Συγγραφή εργασίας στην ελληνική γλώσσα με θέμα σχετικό με τα αράτεια <i>Φαινόμενα</i> και την ελληνική ή και τη λατινική επιβίωσή τους. - Ο διδάσκων εκθέτει στους φοιτητές τα κριτήρια αξιολόγησης των εργασιών στη διάρκεια του εξαμήνου. Οι φοιτητές πρέπει να επιλέξουν και να παρουσιάσουν ένα ξενόγλωσσο άρθρο στη διάρκεια του πρώτου μισού του εξαμήνου. Κατά τις τελευταίες εβδομάδες των μαθημάτων οι συμμετέχοντες πρέπει να παρουσιάσουν την υπό εξέλιξη εργασία τους στο ακροατήριο και να δεχθούν τις ερωτήσεις του διδάσκοντος αλλά και των συμφοιτητών τους. Ενθαρρύνεται η στον βαθμό του δυνατού διατύπωση επιστημονικής άποψης και η συνεργασία των φοιτητών. - Ο τελικός βαθμός στο μάθημα βασίζεται στη συνολική παρουσία του μεταπτυχιακού φοιτητή στην τάξη και στη συμμετοχή του. Έτσι, συνυπολογίζονται η συμμετοχή του στον διάλογο και η διατύπωση ερωτημάτων, που αφορούν συνολικά το ακροατήριο, η έρευνα και η παρουσίαση των επιμέρους εργασιών, και η τελική εργασία του εξαμήνου.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

Όσον αφορά ειδικά την αστρική μυθολογία, ο διδάσκων έχει αναρτήσει σύντομη βιβλιογραφία στη σχετική σελίδα του μαθήματος στο ecourse.

Βιβλιογραφία:

Για την ειδική βιβλιογραφία στον Άρατο και τα Aratea οι φοιτητές κατευθύνονται στην σχετική ιστοσελίδα, A Hellenistic Bibliography: Aratus and Aratea, που υποστηρίζεται και φιλοξενείται στο Department of Classics του Trinity College Dublin (επιστ. Υπεύθ. Dr. Martine

Cuypers): <https://www.tcd.ie/classics/research/bibliography.php>

(βλ. επίσης: <https://sites.google.com/site/hellenisticbibliography/hellenistic/aratus-and-aratea>).

Επίσης, οι φοιτητές μπορούν να αντλήσουν βιβλιογραφικό υλικό από τη σχετική βιβλιογραφία στο βιβλίο του διδάσκοντος (Χ. Αυγερινός, *Τα Φαινόμενα του Αράτου στους σύγχρονους και τους μεταγενέστερούς του*, Αθήνα 2014), που βρίσκεται αναρτημένο στη

σχετική ιστοσελίδα του μαθήματος στο ecourse:

<https://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=2992> .